

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ВІДМЕЖУВАННЯ ПОБОЇВ ТА МОРДУВАННЯ ВІД СУМІЖНИХ ЗЛОЧИНІВ

ГРИЩЕНКО Олександр Володимирович - здобувач докторантури та ад'юнктури
ХНУВС, полковник міліції

УДК 343.9 (477)

В данной статье рассмотрены проблемные вопросы квалификации и ограничения побоев и истязания от смежных составов преступления. Определено также, что для сужения круга проблемных вопросов квалификации необходимо включить в УК Украины главу с разъяснениями терминов, используемых законодателем в уголовно-правовых нормах, а также на уровне постановления Пленума Верховного Суда Украины дать рекомендации по квалификации побоев и истязания и ограничения этого состава преступления от других преступлений.

Ключові слова: кваліфікація, відмежування, побої і мордування, залякування, погроза, хуліганські дії.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями

Завданням кримінального законодавства є охорона прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку і безпеки, навколишнього природного середовища, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також попередження злочинів. Для виконання цих задач КК України встановлює підстави та принципи кримінальної відповідальності, визначає, які суспільно-небезпечні визнаються злочинами, встановлює покарання та інші заходи кримінально-правового характеру за вчинення злочину. Саме тому, одним із головних завдань, що стоять пе-

ред правоохоронними органами, являється встановлення особи, що вчинила злочин та притягнення його до кримінальної відповідальності. При цьому необхідно точно встановити, яке саме суспільно-небезпечне діяння було вчинено і якою статтею Особливою частиною КК України воно передбачено. Процес встановлення точної відповідності вчиненого діяння з ознаками складу злочину називається кваліфікацією злочину.

Аналіз останніх досліджень

Загально визнаним є той факт, що Правильна кваліфікація дозволяє надати вчиненому відповідну негативну соціально-політичну оцінку, оскільки вона являється важливою умовою дотримання законності в правозастосовній діяльності. Неправильна кваліфікація порушує принцип справедливості в кримінальному праві та сприяє винесенню незаконного вироку. Помилкова кваліфікація виражається здебільшого в застосуванні норми кримінального законодавства з менш тяжкий, чи навпаки більш тяжкий злочин, ніж той, що був вчинений насправді. Це, у свою чергу, тягне за собою призначення менш суворого або більш суворого покарання, що не сприяє поновленню соціальної справедливості, загальному і спеціальному попередженню. Помилки в кваліфікації здебільшого допускаються у зв'язку з неправильним розумінням практичними співробітниками правоохоронних органів термінології законодавця, відсут-

ністю відповідних роз'яснень на рівні постанов Пленуму Верховного суду України, неправильно укладеною з самого початку практикою місцевих судово-слідчих органів.

Постановка завдання

Так, до основних проблем кваліфікації побойів та мордування відноситься:

– наявність певної недосконалості кримінального законодавства щодо розгляданого складу злочину, яка проявляється в тому, що закон не містить чіткого визначення побойів та мордування у диспозиції статті, що значно ускладнює їх практичне застосування, зокрема через конкуренцію з таким кримінально-правовими нормами, як умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК України), катування (ст. 127 КК України), погроза вбивством (129 КК України), хуліганство (ст. 296 КК України), що, у свою чергу призводить до помилок у кримінально-правовій кваліфікації в ході досудового і судового слідства та відповідно до порушень прав і свобод людини [1];

– злочини, пов'язані із заподіянням побойів та мордувань дуже часто вчиняються у сфері сімейно-побутових відносин, де потерпіла особа здебільшого протягом тривалого часу терпить знущання, не звертаючись по допомогу до правоохоронних органів, у зв'язку з чим цей злочин має високий рівень латентності;

– недостатньо досконала конструкція диспозиції розглядуваної статті, заподіяння реальної шкоди здоров'ю під час побойів та мордування, що тягне за собою кваліфікацію за іншими нормами КК України (умисне заподіяння тяжких, середньої тяжкості, легких тілесних ушкоджень, убивство тощо);

– враховуючи результати останніх досліджень, які показують, що насильницьким злочинам характерне «омолодження» суб'єктного складу, особливо серед учнів загальноосвітніх шкіл та професійно-технічних училищ, відкритим залишається питання про доцільність зниження віку кримінальної відповідальності, якщо не за вчинення побойів, то мордувань – однозначно;

– ст. 126 КК України «Побої та мордування» також характеризується наявністю оціночних понять та ознак, що утруднюють застосування даної норми на практиці, недостатньо конкретизовано в законі поняття «побої», «мордування», «фізичний біль», «інші насильницькі дії» тощо.

Отже, важливим є питання відмежування побойів та мордування від суміжних складів злочину. На думку Брич Л. П., кожна з норм щодо умисного складу злочину, єдиним або основним безпосереднім об'єктом якого є здоров'я людини, співвідноситься як частина з цілим з кожною з норм, що передбачають заподіяння більш тяжкої умисної шкоди здоров'ю [2, с. 85]. Так, норма про побої (ч. 1 ст. 126 КК України) співвідноситься як частина з нормою про умисне легке тілесне ушкодження, що не потягло короткочасного розладу здоров'я або незначної втрати працездатності (ч. 1 ст. 125 КК України), котра, у свою чергу, може бути частиною норми про умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності (ч. 2 ст. 125 КК України).

Основною відмінністю заподіяння умисного легкого тілесного ушкодження (ст. 125 КК України) від побойів та мордування (ст. 126 КК України) є спричинення у першому випадку суспільно небезпечних наслідків у вигляді шкоди здоров'ю. Умисне легке тілесне ушкодження є злочином з матеріальним складом і вважається закінченим з моменту настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді легкого тілесного ушкодження, на відміну від побойів та мордування, що вважається закінченим з моменту вчинення будь якої дії (завдання удару, побойів або вчинення інших насильницьких дій, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень). Відповідно до ч. 1 ст. 125 КК України шкода здоров'ю може виражатися у порушенні анатомічної цілісності тканини або в порушенні нормального функціонування тканин чи органів тіла людини, але не спричинило короткочасного розладу здоров'я чи незначної стійкої втрати працездатності, а згідно з ч. 2 ст. 125 КК України шкода

здоров'ю виражається в короточасному розладі здоров'я або незначній втраті працездатності [3, с. 377]. Отже, за змістом КК України побої та мордування не викликають порушення анатомічної цілості чи нормального функціонування тканин і органів людини, але обов'язково спричиняють фізичний біль. За цією ознакою вони відрізняються від тілесного ушкодження.

Одним з питань, що виникають під час аналізу злочину, передбаченого ст. 126 КК України – як слід кваліфікувати заподіяння побоїв або мордування, якщо це спричинило легке, середньої тяжкості чи тяжке тілесне ушкодження? Це питання усіма практичними працівниками вирішується однозначно. Діяння винного слід кваліфікувати відповідно до суспільно небезпечних наслідків, що настали за ст. ст. 121, 122 та 125 КК України. Можливі випадки, коли побої та мордування передують заподіянням тяжкого або середньої тяжкості тілесного ушкодження потерпілого, що потрібно кваліфікувати відповідно за ч.1 ст. 121 та ч. 1 ст. 122 КК України. Якщо побої та мордування були самостійними епізодами, що внутрішньо не пов'язані між собою, то кваліфікуватися вони мають за правилом реальної сукупності за ч. 1 чи 2 ст. 126 та ч.1 чи 2 ст. 121 чи 122 КК України.

Шляхом систематичного тлумачення положень Особливої частини КК України, можна зробити висновок, побої та мордування так само, як і катування у формі нанесення побоїв, або інших насильницьких дій, відповідальність за вчинення яких передбачена ст. 127 КК України, не охоплюють заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень. На практиці часто виникають проблеми щодо розмежування цих зовні дуже схожих за змістом складів злочину.

Брич Л. П. зазначає, що норми КК України щодо основних і кваліфікованих складів кожного з умисних злочинів проти здоров'я в частині тих кваліфікуючих ознак, котрі не пов'язані з заподіянням більш тяжкої шкоди здоров'ю, можуть знаходитися стані потенційної конкуренції загальної та спеціальної норм [2, с. 85]. Ознаками, що визначають спеціальний характер норми, є, наприклад, вчинення злочину групою

осіб, або з метою залякування потерпілого або інших осіб, як у ч. 2 ст. 121 КК України. Так, спеціальною по відношенню до загальної норми, що закріплена у ст. 126 КК України «Побої та мордування», являється норма «Катування» (ч. 1 ст. 127 КК України). Тому вчені нерідко звертають увагу на наявність колізії між нормою відносно основного складу катування та нормою щодо кваліфікованого складу побоїв та мордування (наприклад, у частині такої кваліфікуючої ознаки, як мета залякування потерпілого або його близьких). З цього приводу Хилюк С. В. зазначає, що неможливо визначити чіткі логічно обґрунтовані критерії розмежування катування та кваліфікованого складу побоїв та мордування [4, с. 62-63]. Хавронюк М. І. також стверджує, що ч. 2 ст. 126 (дії, передбачені ч. 1 ст. 126 КК України, що мають характер мордування, вчинені групою осіб, або з метою залякування потерпілого чи його близьких, або з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості) конкурує зі ст. 127 КК України, що утворює суттєві невинуваті труднощі при кваліфікації злочинів, тому ст. 127 КК України необхідно виключити з КК України, а задля виконання Конвенції проти катувань та інших жорстоких нелюдських та таких, що принижують людську гідність видів поведінки чи покарання пропонує удосконалити статті, які передбачають кримінальну відповідальність за перераховані в даній Конвенції діяння, а саме: ст. ст. 365, 373, 424 КК України [5, с. 130-131].

Так, відповідно до ч. 1 ст. 127 КК України з об'єктивної сторони катування полягає в умисному заподіянні сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій. З суб'єктивної сторони цей злочин вчиняється також з прямим умислом, але спеціальною спеціальною метою: примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі, у тому числі отримати від нього або іншої особи відомості чи визнання; покарати потерпілого чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою чи у скоєнні яких він або інша особа підозрю-

ється; залякування потерпілого чи інших осіб; дискримінації потерпілого чи інших осіб.

Отже, при зіставленні положень ст. 126 та ст. 127 КК України постає питання щодо тотожності понять «мордування» (ч. 2 ст. 126 КК України) та «мучення» (ч. 1 ст. 127 КК України). Аналіз тлумачних словників, свідчить, що «мордування» і «мучення» є тотожними поняттями [6], тому видається невиправданим застосування законодавцем синонімічних понять «мордування» та «мучення» для позначення тотожних діянь, що є порушенням єдності термінології, а отже і недоліком законодавчої техніки [7, с. 44-45].

З аналізу диспозицій ст. ст. 126 та 127 КК України випливає ще одна суперечність між використаними в них термінами. Так, з ч. 1 ст. 126 КК України, випливає, що удар, побої та інші насильницькі дії завдають фізичного болю. У той час, як ч. 1 ст. 127 КК України визначає, що побої, мучення або інші насильницькі дії можуть заподіювати не лише фізичний біль, а й альтернативою до цього фізичне чи моральне страждання. Отже, у випадку, коли фізичне чи моральне страждання відсутні, а є лише фізичний біль при нанесенні удару, побоїв чи інших насильницьких дій з метою залякування потерпілого чи його близьких обґрунтовано зробити вибір між ч. 2 ст. 126 та ч. 1 ст. 127 КК України неможливо. Видається, що вказівка на те, що задля кваліфікації вчинення відповідних діянь не як побоїв та мордування, а як катування – фізичний біль повинен бути сильним, все одно не допомагає розв'язати дану проблему. Оскільки такі поняття як «фізичний біль» (ст. 126 КК України) та «сильний фізичний біль» (ст. 127 КК України) є оціночними, тому одноманітне тлумачення буде відсутнє, що призведе до необґрунтованої кваліфікації за ст. 127 КК України.

На теперішній час загально визнано, що чим менше в законі оціночних понять, тим краще, оскільки суб'єктивна оцінка діяння може і не співпадати, а інколи й виходити за межі тієї оцінки, котру мав на увазі законодавець, встановлюючи норму, що містить оціночне поняття [8, с. 6]. Особливо гостро

наявність оціночних понять проявляється в ході кримінально-правової кваліфікації злочинних діянь, пов'язаних з посяганням на такий родовий об'єкт, як життя та здоров'я особи.

Справедливим буде відзначити ще одну відмінність, але у суб'єктивній стороні між ч. 2 ст. 126 та ч. 1 ст. 127 КК України в межах розглядуваних нами дій. У першому випадку мова йде про дії, вчинені з метою залякування потерпілого чи його близьких, а при катуванні мета залякування розповсюджується на потерпілого чи інших осіб. Хавронюк М. І. з цього приводу зазначає, що одне і те саме явище реальної дійсності, що характеризується сукупністю однакових за своєю сутністю ознак, між якими неможливо знайти відмінності, отримало різну кримінально-правову оцінку з боку законодавця [9, с. 296]. Суть проблеми полягає в тому, що в обох складах злочинів співпадає така ознака, як мета залякування потерпілого або його близьких. Але казати, що саме поняття «близькі потерпілого» або мета «залякування потерпілого» слугують розмежувальними ознаками некоректно, оскільки ні кримінальне, ні інші галузі законодавства не містять переліку осіб, яких можна віднести до «близьких потерпілого».

Питання, яке також часто виникає на практиці під час кваліфікації означених діянь: чи охоплюється катуванням у формі інших насильницьких дій умисне заподіяння удару, побоїв, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень, якщо такі дії мають характер мордування? На нашу думку, побої, що мають характер мордування та катування – це два різні склади злочину, хоча вони і мають спільні риси з об'єктивної сторони. Вбачається, що основна відмінність «мордування» від «катування» полягає в суб'єктивній стороні, а саме в меті даних злочинів. На підставі проведеного аналізу можна зрозуміти, що метою мордування є здебільшого заподіяння потерпілому сильного фізичного болю шляхом виточених способів впливу на організм людини. Застосування ж катування до потерпілого (підозрюваного, обвинуваченого, свідка) переслідує основну мету, яка зазначена в диспозиції ст. 127 КК Укра-

їни – примусити цю особу вчинити дії, що суперечать її волі, у тому числі отримати від неї або іншої особи відомості чи визнання, покарати за дії, скоєні нею або іншою особою, або у скоєнні яких ця чи інша особа підозрюється, тобто сфальсифікувати докази по кримінальній справі.

Втім, деякі вчені бачать вирішення цього питання у розширенні змісту ст. 127 КК України та виключенні ст. 126 «Побої та мордування» та ст. 373 «Примушування давати показання» з КК України, аргументуючи тим, що на практиці певна незрозумілість призводить до судових помилок, сумнівів та умисної трансформації недоліків конструкції норм, у результаті чого винні йдуть від відповідальності за вчинений злочин [10; 11]. Але вбачається, що виключення ст. ст. 126 та 373 КК України задля існування недосконалої ст. 127 КК України є вкрай нераціональним кроком. Такий вчинок утворить прогалину в кримінально-правовій охороні здоров'я людини, бо не усі побої вчиняються з метою, що визначена у складі злочину, передбаченому ст. 127 КК України. Виключення ж ст. 373 КК України, на думку Брич Л.П., виключить досить обґрунтовану диференціацію кримінальної відповідальності [2, с. 99-100].

Деякі спільні ознаки злочин, передбачений ст. 126 КК України «Побої та мордування» має зі злочином, передбаченим ст. 129 КК України «Погроза вбивством». З аналізу самої диспозиції статей стає зрозуміло, що норми кримінального закону, які передбачають відповідальність за побої та мордування, як і погрозу вбивством, не тягнуть за собою настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді спричинення певного ступеню шкоди здоров'ю, але діяння у вигляді погрози вбивством, на відміну від побоїв та мордування, не завдає особі фізичного болю. Погроза представляє собою лише намір завдати фізичної, моральної чи іншої шкоди особі, що виражається словами, письмовим способом, діями або іншим чином. Погроза являє собою грубу, зухвалу обіцянку заподіяти яке-небудь зло, неприємність і пов'язана з можливістю або неминучістю виникнення чогось небезпечного, прикрого, тяжкого [12]. Погроза вбивством

– це різновид психічного насильства над особою, адже вона має на меті вплинути на психічний стан особи – зробити її життя дискомфортним, таким, що піддається реальній небезпеці.

Погроза вбивством як склад злочину дещо співвідноситься з кваліфікуючою ознакою ст. 126 КК України, а саме: умисне завдання удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень, що були вчинені з метою залякування потерпілого чи його близьких. У даному випадку особа так само піддається психологічному насильству, відчуває почуття страху, переляку, тривоги, жаху, хвилювання, тобто чекає чогось неприємного та небажаного [13, с. 5]. Діяння винного у обох випадках полягають у тому, щоб вплинути на психічне здоров'я людини, зробити її життя дискомфортним, не дати можливості нормально та спокійно жити. Так, обстановка вчинення як погрози вбивством, так і завдання особі удару, побоїв тощо з метою залякування потерпілого або його близьких характеризується наявністю сильного переживання – страху за своє життя або здоров'я чи своїх близьких. Але при погрозі вбивством, оскільки винний не має наміру приводити свої погрози в дію, його умисел спрямований виключно на погрозу вбивством, тобто на створення у потерпілого відчуття страху шляхом різного способу залякування. Якщо при погрозі вбивством дії такого характеру майже завжди супроводжуються лише демонстрацією або частковим застосуванням будь – яких знарядь та засобів (зброї у вигляді сокири, молотка, ручної гранати, мисливської рушниці, газового пістолета, кухонного ножа або ж іншого предмета чи речі навколишнього світу, якими можна завдати тілесні ушкодження), то завдання ударів, побоїв та інших насильницьких дій безпосередньо завдають особі фізичного болю, хоча і не спричиняють тілесних ушкоджень.

Отже, діяння у вигляді заподіяння потерпілому лише психічних страждань шляхом його приниження та погрози вбивством не мають розглядатися як побої та мордування. В такому випадку, за наявнос-

ті реальної погрози, буде мати місце злочин, передбачений ст. 129 КК України. У випадках, коли погрози вбивством супроводжувалася нанесенням побоїв або тілесних ушкоджень різного ступеня з метою залякати особу, це є чи не єдиним приводом до притягнення винного до кримінальної відповідальності у випадку його виправдання у вчиненні погрози вбивством.

Проблемним також є питання відмежування ознак складу злочину побоїв та мордування від ознак складу хуліганства. Законодавцем дані злочини поміщені у різні розділи Особливої частини КК України, адже вони посягають на різні об'єкти кримінально-правової охорони, проте мають багато спільних ознак, що утворює певні перешкоди для правильного застосування закону про кримінальну відповідальність у частині охорони як життя та здоров'я особи, так і громадського порядку. Відповідно до п. 4. Постанови Пленуму Верховного Суду «Про судову практику у справах про хуліганство» №10 від 22 грудня 2006 р., суди мають відрізнити хуліганство від інших злочинів залежно від спрямованості умислу, мотивів, цілей винного та обставин учинення ним кримінально каранних дій. Дії, що супроводжувалися погрозами вбивством, завданням побоїв (що характерно в нашому випадку), заподіянням тілесних ушкоджень, вчинені винним щодо членів сім'ї, родичів, знайомих і викликані особистими неприязними стосунками, неправильними діями потерпілих тощо, слід кваліфікувати за статтями КК України, що передбачають відповідальність за злочини проти особи. Тобто на підставі роз'яснень даної Постанови зрозуміло, якщо винний завдав побоїв потерпілому (які не спричинили тілесних ушкоджень, але завдали фізичного болю), що було викликано, наприклад, особистими неприязними стосунками, або ж неправильними діями потерпілого, вчинене слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 126 КК України.

Як хуліганство зазначені дії мають кваліфікуватися лише в тих випадках, коли вони були поєднані з очевидним для винного грубим порушенням громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства та супроводжувалися особливою зухваліс-

тю чи винятковим цинізмом. Громадським порядком у загальному вигляді вважається врегульована правовими та іншими соціальними нормами система суспільних відносин, що забезпечує захист прав і свобод громадян, їх життя і здоров'я, поважання честі та людської гідності, дотримання норм суспільної моралі. Грубе порушення громадського порядку передбачає недотримання встановлених правил поведінки у громадських місцях. Але, вважається, що хуліганські дії можуть бути вчинені в будь-якому місці у присутності лише потерпілого [14].

Відповідно до п. 13 вищевказаної Постанови, при вирішенні питання про кваліфікацію дій винних осіб, які під час грубого порушення громадського порядку з мотиву явної неповаги до суспільства вчинили й інші злочини, передбачені різними статтями Особливої частини КК України, судам належить виходити з положень ст. 33 КК України, тобто враховувати сукупність злочинів. Але у цій же Постанові зазначалося, що хуліганські дії у вигляді особливої зухвалості можуть супроводжуватися завданням потерпілій особі побоїв або інших тілесних ушкоджень тощо. А в п. 14 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про хуліганство» - № 3 від 28 червня 1991 р. яка вже втратила чинність, вказується, що хуліганські дії, які супроводжувалися погрозою вбивством, образою громадянина, заподіянням побоїв і т.д., належить кваліфікувати тільки за відповідною частиною ст.206 КК України (тобто, «Хуліганство» за КК України в редакції 1960 р.).

З огляду на вищезначене вбачається, що все одно цих визначень недостатньо для того, щоб провести чітку грань між побоями, передбаченими ст. 126 КК України та хуліганськими діями у вигляді побоїв. Навпаки, виходить плутанина в частині того, що, наприклад, слід вважати суто побоями, а що хуліганством, адже хуліганство також може вчинятися на ґрунті «неприязних стосунків або неправильних дій потерпілого».

У юридичній літературі можна знайти таке вирішення: хуліганство, яке супроводжується побоями (ч. 1 ст. 126 КК України)

або спричиненням легкого тілесного ушкодження (ст. 125 КК України), не потребує додаткової кваліфікації, оскільки такі дії характеризують його особливу зухвалість. Однак якщо в такій ситуації були вчинені злочини, які за своїми ознаками і ступенем тяжкості істотно відрізняються від хуліганства, має місце сукупність злочинів, що потребує кваліфікації дій за ст. 296 і відповідними статтями КК України (наприклад, ст. ст. 121, 122, ч. 2 ст. 126, статтями 127, 194, 352).

Слід також зазначити, що ч. 2 ст. 116 КК РФ встановлено кримінальну відповідальність за заподіяння побойв або інших насильницьких дій, що завдали фізичного болю і були вчинені саме з хуліганських спонукань. Закріплення такої кваліфікуючої ознаки, на нашу думку, суттєво полегшує процес кваліфікації означених діянь на практиці, адже якщо побойв були сполучені з очевидним для винного грубим порушенням громадського порядку, що виражали явну неповагу до суспільства, а також заподіяні без особливої на те причини, то діяння винного в таких випадках мають кваліфікуватися за ч. 2 ст. 116 КК РФ, як «побойв або інші насильницькі дії, що завдали фізичного болю, вчинені з хуліганських спонукань» [15]. В Україні, на теперішній час, у випадку вчинення особою побойв з хуліганських мотивів або хуліганських дій з використанням побойв, вчинене слід кваліфікувати ст. 296 КК України «Хуліганство», оскільки такі дії характеризують її особливу зухвалість, притаманну хуліганству, і не потребують додаткової кваліфікації за ч. 1 ст. 126 КК України. У разі коли хуліганські дії містять ознаки злочинів, склад яких передбачений різними статтями КК України, одночасна кваліфікація дій за цими статтями може мати місце лише за наявності реальної сукупності злочинів.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що злободенною проблемою являється уніфікація та диференціація кримінально-правової термінології стосовно розглядуваних вище питань. Необхідно, щоб однакова за ступенем шкода здоров'ю позначалися одним і тим самим терміном, а різна шкода – різними термінами. Вбача-

ється, що для звуження кола проблемних питань кваліфікації необхідно включити в КК України главу з роз'ясненням термінів, які використовує законодавець в кримінально-правових нормах, а також на рівні постанови Пленуму Верховного Суду України дати рекомендації щодо кваліфікації побойв та мордування та відмежування цього складу злочину від інших злочинів.

Література

1. Гаркуша А.Г. Кримінальна відповідальність за побойв та мордування: постановка проблеми / А.Г. Гаркуша // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні та прикладні проблеми кримінального права України»: матер. міжнар. наук-практ. конф.: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ, 2011. – С.114-116
2. Брыч Л.П. Преступления против здоровья и против безопасности жизни и здоровья по законодательству Украины. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 116 с.
3. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш [та ін.] ; за заг. ред. В. Т. Маляренка, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – видання друге, перероблене та доповнене. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2004. – 1152 с.
4. Хилюк С. В. Развитие науки криминального права Украины після відновлення її державної незалежності (питання особливої частини): дис. ... канд. юрид. наук / С. В. Хилюк. – с. 62-63
5. Хавронюк М. І. Довідник з Особливої частини Кримінального кодексу України / М.І. Хавронюк. – К.: Істина, 2004. – 504 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Видавництво «Перун», 2005. 250 тис. слів та словосполучень. <http://www.lingvo.ua/uk/Translate/uk-uk/мордувати>
7. Данилевський А.О., Болдарь Г.Є. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи: проблеми кваліфікації та відмежування між суміжних злочинів / А.О. Данилевський,

АНОТАЦІЯ

У даній статті розглянуто проблемні питання кваліфікації та відмежування побоїв та мордування від суміжних складів злочину. Визначено, що для звуження кола проблемних питань кваліфікації необхідно включити в КК України главу з роз'ясненням термінів, які використовує законодавець в кримінально-правових нормах, а також на рівні постанови Пленуму Верховного Суду України дати рекомендації щодо кваліфікації побоїв та мордування та відмежування цього складу злочину від інших злочинів.

SUMMARY

In this article the issues of qualification and separation of beatings and torture related crime were determined. Determined that for narrowing the range of issues to be included in the qualification Criminal Code of Ukraine chapter with an explanation of terms used by the legislature in criminal law, as well as at the level of the Supreme Court of Ukraine to give recommendations for training and beatings and torture of separation of crime from other crimes.

Г.Є. Болдарь // наук. практ. Посібник, УМВСУ Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Дідоренка, 2011. – 152 с.

8. Питецкий В.В. Применение оценочных признаков уголовного закона: Учебное пособие. Красноярск, 1995. – 112 с.

9. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 4-те вид., переробл. та доповн. – К.: «Аттіка», 2007. – 1184 с.

10. Катеринчук К.В. Відмежування катування від суміжних складів злочину / К.В. Катеринчук // Право України. – 2005. – № 9. – С. 59-62

11. Денисова О. Некоторые проблемы состава преступления, предусмотренного

ст. 127 Уголовного кодекса Украины / Оксана Денисова // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – №8 . – С.107-112

12. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Видавництво «Перун», 2005. 250 тис. слів та словосполучень / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/uk/Interpret/uk/погроза>

13. Самощенко И.В. Понятие и признаки угрозы в уголовном праве: монография. – Х.: Издатель СПД ФЛ Вапнярчук Н. М., 2005. – 120с.

14. Верховний Суд України: Розгляд судами кримінальних справ про хуліганство / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/3adf2d0e52f68d76c2256c080037bac9/f5833de7e88ea4ecc2257293002e063b?OpenDocument>

15. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13.06.1996 N 63-ФЗ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ug-kodeks.ru/>